

9.1

АНОТАЦИИ НА МАТЕРИАЛИТЕ по чл. 65. от ПРАСПУ (на български език)

на гл. ас. г-р Надежда Недялкова Ангелова

кандидат в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
по Област на висше образование 8. Изкуства, Професионално на-
правление 8.2. Изобразително изкуство (Шрифт и типография)

За участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ са представени 8 научни труда: 1 монография и 7 научни статии, от които 4 са на български език и 3 – на английски език. Те не са използвани за придобиване на ОНС доктор и за придобиване на академична длъжност „главен асистент“.

В представените научни публикации въпросите за шрифта и типографията са разгледани в различни аспекти. В публикация N.1 типографското оформление е значим дял в цялостното оформление на книгата и е очертан като съществен етап в разработената методика и описаните критерии за качествен дизайн. В публикация N.2 е представен проект по изготвянето на серия плакати, където шрифтът и неговото оформление играят ключова роля в интегрирането на компетентностния подход в обучението по изкуства. Публикации N.3 и N.4 тематизират изготвянето на илюстрации, където важен аспект е стилистичното и композиционното съобразяване с прилежащия текст и неговите типографски характеристики. В контекста на проблематиката в областта на интелектуалната собственост (публикации N.5 и N.6) се коментира въпросът за употребата на шрифтовете, техните формати и лицензи, както и информираността на студентите по въпросите за авторското право включително по отношение на шрифтовия дизайн. Четливостта на текста е тематизирана в публикация N.7 с важните за определянето и постигането ѝ критерии и показатели. Публикация N.8 разглежда употребата на изкуствен интелект в интердисциплинарното обучение чрез изкуства, където се споменава за все още слабо развитите му възможности в генерирането на изображения съдържащи добре оформен четлив и четивен текст.

I. МОНОГРАФИЯ

1. **Ангелова, Н. 2024, *Дизайн на книгата. Методика на художественото оформление*. Университетско издателство „Паусий Хилендарски“, ISBN 978-619-281-007-8 , 226 стр.**

АНОТАЦИЯ

В монографията се разглеждат въпроси от областта на художественото оформление на печатната книга и представя авторска методика за създаване на висококачествен професионален дизайн на съвременни книги. Книгата съдържа три части. *Първата част* обхваща теоретичната основа на изследването като се прави кратък очерк на развитието на облика на книгата през вековете и се коментира значимостта на книгата и перспективите на нейното бъдеще. Проучват се методите на оформление на книги на значими автори, описани в професионалната литература, като се обръща внимание на подходи в работния процес и критерии за качества на дизайна. Представени са и някои знакови книги, задали естетическите критерии в оформителското изкуство. *Втората част* проследява състояние на проблема в практиката чрез проучване за определяне на

мнения и нагласи сред четящата и дизайнерската аудитория посредством анкетиране. Трета част представя разработената методика за художествено оформление на печатна книга в комерсиален вид, която разглежда работния процес от анализиращия етап до окончателната изработка на оформлението. Методиката бива подложена на експериментална проверка за установяване на нейната приложимост в професионалната дейност на дизайнерите на книги и в специализираното обучение в тази област. Критериите за анализ на получените резултатите са общи и жанрово специфични, като се отнасят до спецификите в оформлението на елементите на дизайна и на елементите на книгата. Обръща се внимание на обща концепция на книгата, идея, стилистично изграждане, отличителна композиция, изразителна типография и впечатляващи изображения и декорации. Анализът на резултатите от експеримента потвърждават добрата приложимост на разработената методика. В края на изследването към най-важните изводи и заключения са очертани перспективите и възможности за последващо развитие на бъдещи проучвания по темата.

II. СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ ИЗДАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В СВЕТОВНИ БАЗИ ДАННИ:

2. **Балева, А. и Н. Ангелова, 2023**, *Интегриране на компетентностния подход в обучението по изкуства чрез проектна дейност. В: Компетентностен подход и иновации през XXI век, сп. Педагогика, Том 95, брой 4s/2023, София, с. 90 – 100, <https://doi.org/10.53656/ped2023-4s.09> (Scopus)*

АНОТАЦИЯ

ИНТЕГРИРАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТНИЯ ПОДХОД В ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗКУСТВА ЧРЕЗ ПРОЕКТНА ДЕЙНОСТ. Статията е посветена на актуалния проблем за интегриране на компетентностния подход в образователния процес по изкуства. Настоящият текст споделя и описва опит, свързан с овладяване, разширяване и практическо приложение на знания за музиката чрез прилагане на проектната дейност, като възможност за формиране и усъвършенстване на професионалните компетентности на студенти от специалност „Графичен дизайн с реклама“. Представен е проект по изготвянето на серия плакати, интерпретиращи музикалното съдържание на произведения от Л. В. Бетовен. Формулирано е задание към студентите и е представен резултатът от тяхната творческа дейност. Анализират се идейното решение и музикална интерпретация, композиционното изграждане, използваните художествени изразни средства, елементи на дизайна, технологично изпълнение и други важни аспекти на плакатите, включително шрифтът и неговото оформление.

3. **Angelova, N. 2024**, *Technological process for production of educational illustrations for children. AIP Conference Proceedings, 11th International Scientific Conference "Techsys 2022" – Engineering, Technologies and Systems, Volume 2980, Issue 1, AIP Publishing, pp. 070009-1–070009-6, e-ISSN: 978-0-7354-4814-8, <https://doi.org/10.1063/5.0185532> (Scopus)*

АНОТАЦИЯ

ТЕХНОЛОГИЧЕН ПРОЦЕС ЗА ИЗРАБОТКА НА УЧЕБНИ ИЛЮСТРАЦИИ ЗА ДЕЦА. Във връзка с изпълнението на интердисциплинарен проект, студенти от специалност „Графичен дизайн с реклама“ към Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“, България, изработиха серия дигитални учебни илюстрации. Тяхното предназначение бе да послужат като нагледно средство при визуализиране на учебно съдържание по математика за ученици от начален образователен етап на СУ. Основен акцент е поставен върху методиката

на работа, като са описани условията и средствата, с които се борави, основните методи на изпълнение, използваните техника и технология. Технологията на изработка на илюстративния материал, макар и приложен в университетска среда наподобява (до колкото е възможно) реалното протичане на проектната дейност на съвременния графичен дизайнер, което изгражда ценни качества и умения у студентите и развива професионалния им опит. В заключение се коментират резултатите от приложената методика на база цялостно стилистично, композиционно, анатомично, пропорционално, перспективно и цветово изграждане. Важен аспект е стилистичното и композиционното съобразяване на илюстрациите с прилежащия текст и неговите типографски характеристики.

4. **Angelova, N. 2024**, *Criteria for Creating Educational Illustrations for Children*, AIP Conference Proceedings, 11th International Scientific Conference "Techsys 2022" – Engineering, Technologies and Systems, Volume 2980, Issue 1, AIP Publishing, pp. 070010-1–070010-7, e-ISSN: 978-0-7354-4814-8, <https://doi.org/10.1063/5.0185099> (Scopus)

АНОТАЦИЯ

КРИТЕРИИ ПРИ СЪЗДАВАНЕ НА УЧЕБНИ ИЛЮСТРАЦИИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ДЕЦА. Онагледяването чрез изображения е от съществено значение за пълноценното разбиране на текста в учебниците и учебните помагала. В тази статия се представя начинът на изпълнение на дигитални учебни илюстрации от студенти в специалност „Графичен дизайн с реклама“ към Пловдивски Университет „Паусий Хилендарски“, България. Представени са изисквания и критерии, отнасящи се както към функционалността, така и към естетическите качества на изображенията - стилистика, композиция, анатомично изграждане, пропорции, перспектива и цветово оформление. стилистично и композиционното съответствие между илюстрациите и графичното оформление на прилежащия текст. Представените изисквания и критерии изпълняват две основни функции: те подпомагат процеса на изготвяне на илюстрациите от студентите и са гаранция за постигане на качествена дигитална продукция. В статията са представени примери от студентската продукция, които визуализират резултата от изпълнението на изискванията.

III. СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ РЕЦЕНЗИРАНИ ИЗДАНИЯ (ВКЛЮЧИТЕЛНО И В НАЦИД):

5. **Ангелова, Н. 2022**, *Поглед върху отношението на студентите, изучаващи графичен дизайн, към въпроса за интелектуалната собственост и авторското право*. В: Интелектуалната собственост в университетите – нови хоризонти на академичния диалог. София: Академично издателство За буквите – О писменехъ, 2022, с. 98–110, ISBN 978-619-185-546-9

АНОТАЦИЯ

ПОГЛЕД ВЪРХУ ОТНОШЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ, ИЗУЧАВАЩИ ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН, КЪМ ВЪПРОСА ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ И АВТОРСКОТО ПРАВО. Настоящият доклад има за цел да представи отношението на студентите към интелектуалната собственост и авторското право. Представени са резултатите, получени при провеждането на анкетно проучване сред няколко бакалавърски специалности с художествено-творческа насоченост (цялостна или частична) – „Графичен дизайн с реклама“, „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ и „Софтуерни технологии и дизайн“. Резултатите от анкетнирането биват анализирани и коментирани в допълнение с някои наблюденията от творческата фаза при изпълнение на практически задачи по графичен дизайн и анализа на крайната продукция на студентите. Засегнат е въпросът за употребата на лицензирани изображения и шрифтове като се проследява и тяхната информираността по

въпросите за авторското право на създадени от тях произведения - цялостни дизайнерски продукти, отделни графики или продукти на шрифтовия дизайн. Споменати са и някои трудности извън фокуса на графичния дизайн, касаещи разглежданата тематика. Въз основа на направените изводи и заключения се прави опит за формулиране на предложенията относно преодоляването на констатираните липси на формирано знание и на професионално отношение по въпроса.

6. **Ангелова, Н. 2022**, *Обучението в областта на интелектуалната собственост и авторското право в специалности с художествено-творческа ориентация*. В: *Интелектуалната собственост в университетите – нови хоризонти на академичния диалог*. София: Академично издателство За буквите – О писменехъ, 2022, с. 111–125, ISBN 978-619-185-546-9

АНОТАЦИЯ

ОБУЧЕНИЕТО В ОБЛАСТТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ И АВТОРСКОТО ПРАВО В СПЕЦИАЛНОСТИ С ХУДОЖЕСТВЕНО-ТВОРЧЕСКА ОРИЕНТАЦИЯ. Направеното изложение представя състоянието на обучението в българските висши училища по въпросите на авторското право и интелектуалната собственост в художествено-творческите специалности – класически и от областта на дизайна. Разгледано е съдържанието на учебните планове на специалности в бакалавърска и магистърска редовна форма на обучение по изследваната тематика. На база нормативни документи (предимно учебни планове) се набавя изходната информация за изследването, въз основа на която се провежда количествен анализ. В заключение са изложени неговите резултати като се коментират някои по-важни аспекти, сред които и липсата на задължително обучение по въпросите на интелектуалната собственост и авторското право в изследваната област и последициите от това. Изтъква се важността и необходимостта от задълбочено изучаване на възможностите и ограниченията по отношение на авторското право и интелектуалната собственост в художественотворческите специалности в областта на графичния дизайн с висока продуктивност на авторски изображения, графики, шрифтове и цялостни дизайнерски продукти.

7. **Ангелова, Н. 2023**, *Критерии и показатели за типографско оформление на текст с висока четливост*. В: *Годишник на Пловдивския университет, Педагогически факултет, том II, Пловдивско университетско издателство*, с. 145 – 153, ISSN 2815-4134 (Print), ISSN 2815-4487 (Online)

АНОТАЦИЯ

КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ТИПОГРАФСКО ОФОРМЛЕНИЕ НА ТЕКСТ С ВИСОКА ЧЕТЛИВОСТ. Настоящата статия разглежда важен аспект при възприемането и оформлението на редовен текст с информативен характер и слабостите, регистрирани в продукцията на професионалния бранш и по време на обучението по графичен дизайн. За преодоляването им ключова роля играе постигането на висока четливост на текста, като основно типографско качество. Систематизирани са основните правила и закономерности в три области, имащи отношение към повишаване четливостта на текста – в микро- и в макротипографията и по отношение на възприемането. Въз основа на това е разработен критериален апарат от 7 критерия с прилежащите му 17 показателя, изведен под формата на контролен лист, чрез който обективно може да се определи степента на четливост на текста. Прилежащата рангова скала дава възможност да се използва като прецизен инструмент за контрол и оценка на типографските качества на редовен текст. Този способ може да се прилага във всички форми на дизайна при окачествяване на информативен текст, да се ползва в обучението, в професионалната област както от специалисти, така и от неспециалисти.

8. **Ангелова, Н. 2023**, *Интердисциплинарно обучение чрез изкуства и употреба на изкуствен интелект*. В: Сборник „Интердисциплинарно обучение чрез изкуства, спорт и дигитални технологии“ ПУ „Паисий Хилендарски“, Пловдивско университетско издателство, с. 202–215, ISBN 978-619-185-546-9

АНОТАЦИЯ

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНО ОБУЧЕНИЕ ЧРЕЗ ИЗКУСТВА И УПОТРЕБА НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ. Интегрирането на форми и похвати от изкуството в дидактически и методически план в различни образователни области, се счита за иновативен подход за постигане на качествени образователни резултати. По настоящем техническият напредък предлага един мощен непрекъснато развиващ се инструмент, в лицето на изкуствения интелект (ИИ), който навлиза все по-мощно в сферите на живот, включително в изкуството и образованието. Как да запазим достиженията до момента от интегрирането на тези области и да ги надградим чрез новата технология? Какви възможности на взаимодействие предлага технологията и какви рискове споделят несимистичните прогнози? При разискването на тези основополагащи въпроси е направен кратък исторически ракурс в процеса на развитие на ИИ, представена е класификация на видовете ИИ като се фокусира предимно върху тесния ИИ като функции и приложение поради масовата му достъпност и реална приложимост. Поставен е акцент върху създаването на богата образователна среда и комплексното изграждане на личността като ключови в интердисциплинарното взаимодействие изкуство-образование и са разгледани техните особености на база няколко примера за добри практики. По отношение на употребата на изкуствен интелект в генерирането на изображения съдържащи добре оформен четлив и четивен текст, там се отбелятат все още големи слабости. В този контекст е представено приложението на тесния ИИ като технологични възможности и начини на употреба. В края са очертани някои перспективи на развитие на ИИ и се конкретизира иновативното му интегриране в интердисциплинарното обучение чрез изкуства.

10.01.2025 г.
гр. Пловдив

Изготвил:
гл. ас. д-р Надежда Ангелоева